

Література

1. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 13-14, № 15-16, № 17. – Ст. 112.
2. Юлдашев О. Х. Міжнародне приватне право. Теоретичні та прикладні аспекти / О. Х. Юлдашев. – К.: МАУП, 2013. – С. 553-567.
3. Демянчук Ю. Г. Поняття та ознаки подвійного оподаткування / Ю. Г. Демянчук // Держава і право. – 2011. – № 47. – С. 279-284.
4. Путренко А. М. Роль міжнародних договорів в усуненні подвійного оподаткування в Україні / А. М. Путренко // Фінансове право. – 2011. – № 2 (16). – С. 17.

УДК 342.942(043.2)

Устинова І. П., к.ю.н., доцент,
Полторацька Ю. І., студентка,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ЮРИДИЧНІ АСПЕКТИ СТАНОВЛЕННЯ РЕГУЛЮВАННЯ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ В УКРАЇНІ

Ефективність діяльності банківського сектору в сучасних умовах набуває особливої актуальності у зв'язку з останніми тенденціями на вітчизняному ринку, де банківські установи все частіше потрапляють до кризових ситуацій. Перспективи розвитку будь-яких економічних процесів зумовлюються стабільністю і станом банківської системи країни.

Саме тому діяльність банківської сфери держави вимагає пильної уваги з боку її регулюючих органів, які покликані, забезпечувати стабільність банківських установ, що утворюють банківську систему країни, а також реагувати у разі необхідності на різноманітні аспекти банківської діяльності, що мають реальний вплив на функціонування банківської системи країни в цілому.

Проте дослідження сучасної практики регулювання банківського сектору неможливе без врахування історичного генезису розвитку його основних еволюційних етапів.

На думку С. Лобозинської, доцільно виділити такі етапи розвитку державного регулювання банківської системи України: 1) регулювання банківництва в північному Причорномор'ї; 2) регламентація банківських операцій в Київській Русі (IX ст. – сер. XIV ст.); 3) банківське регулювання в період Гетьманщини (сер. XVII ст. – сер. XVIII ст.); 4) регулювання банківництва України в період перебування у складі Російської імперії (XIX ст. – поч. XX ст.); 5) державне регулювання банківської системи України в період перебування у складі Союзу Радянських Соціалістичних Республік; 6) державне регулювання банківської системи незалежної України [2, с. 183].

В свою чергу, доречно погодитися з І. Хандюк, яка виокремлює шість етапів в які відбувалося становлення і розвиток банківської системи України, і кожному з яких притаманні специфічні риси [3, с. 263].

1) Зокрема, I етап «Перереєстрація та реорганізація (1991-1992), на думку науковця, характеризується наступними подіями: - 20.03.1991 р. – прийняття Закону України «Про банки і банківську діяльність». - 02.10.1992 р. – початок перереєстрації комерційних банків України, зареєстрованих Держбанком СРСР. Станом на 01.01.1992 р. зареєстровано 77 банків.

2) II етап «Поява банків «другої хвилі» (1992-1993) - виникнення нових банків, у т.ч. дрібних малопотужних банків. Станом на 01.01.1993 р. зареєстровано 134 банки.

3) III етап «Перші Банкрутства» (1994-1996) - підвищення контролю за діяльністю комерційних банків з боку НБУ, наслідком чого стало банкрутство низки банків: 11 – у 1994 р., 20 – у 1995 р., 45 – у 1996 р. У 1994 р. на фінансовому ринку України почали працювати іноземні банки та їхні представництва (12 – у 1994 р.). На кінець 1996 р. зареєстровано 14 іноземних банків.

4) для IV етапу «Зростання темпів розвитку банків та впровадження гривні» (1996-2000) характерні наступні події: - зростання кількості банків (до 214 банків у 2000 р.). - високі темпи капіталізації банків (за цей період сплачений статутний фонд комерційних банків зріс більше ніж у 30 разів). - зменшення кількості малих і середніх банків, частка яких на кінець 2000 р. становила 10 і 24 % відповідно. Підвищення рівня процентних ставок. - 1996 р. – впровадження національної грошової одиниці – гривні.

5) V етап «Стабілізація банків» (2000-2007) включає такі події: - 07.12.2000 р. – прийняття нового Закону України «Про банки і банківську діяльність». - зростання чистих активів банків у 5,75 рази протягом періоду. Зростання капіталу банків у 14,2 рази протягом періоду. Незначне зменшення кількості комерційних банків – до 193 на кінець 1996 р.

б) для VI етапу «Фінансова криза та посткризовий період» (2008 – до тепер) характерні наступні явища: світова фінансова криза – зростання темпів інфляції, підвищення цін, політична нестабільність; зменшення обсягів залучених коштів, зростання зовнішнього боргу банківської системи, девальвація гривні, нерентабельне кредитування.

Таким чином, тенденції розвитку банківської системи України вказують на те, що протягом останніх років вона перетворилась на одну з найбільш динамічних, стійких і стабільно працюючих сфер національної економіки. Законодавче забезпечення функціонування банківської системи України було здійснене з прийняттям у 1991 р. Закону України «Про банки та банківську діяльність». Але фактично діяльність банківських установ на території України почалась раніше.

Література

1. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000 № 2121-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 5-6. – Ст. 30.
2. Лобозинська С. М. Становлення та розвиток державного регулювання банківництва / С. М. Лобозинська // Актуальні проблеми розвитку економіки регіону: наук. зб. / за ред. І. Г. Ткачук. – Івано-Франківськ: ВДВ ЦІТ Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника. – 2008. – С. 180-187.
3. Хандюк І. М. Основні тенденції розвитку банківської системи України / І. М. Хандюк // Інноваційна економіка. – 2013. – № 3. – С. 262-268.

УДК 347.73

Чернадчук В. Д., д.ю.н., професор,
Сумський державний університет, м. Суми, Україна

ДО ПИТАННЯ ПРАВОВИХ ЗАСОБІВ БАНКІВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

В сучасних умовах існують, а також з'являються нові чинники, що впливають на стан банківської діяльності і, відповідно – стабільність банківської системи. В цих умовах має місце істотне збільшення не прогнозованих, непередбачуваних, негативних змін у сфері банківської діяльності внаслідок різних причин: агресивне конкурентне оточення, лобіювання у центробанку та інших органах своїх інтересів окремими банками, проникнення в інформаційне середовище банку, непрофесіоналізм працівників банку, банківський шпіонаж тощо. Тим самим виникає проблема забезпечення економічної, фінансової та інформаційної безпеки банківської діяльності. Така безпека забезпечується застосуванням різних організаційних, управлінських, інформаційних заходів, при здійсненні яких особливого значення набувають правові засоби забезпечення безпеки банківської діяльності.

Законодавча регламентація правових засобів безпосередньо впливає на ступень вирішення завдань суб'єктами в процесі банківської діяльності. У випадку неналежної їх регламентації, або неповного набору цих засобів, неможливо вирішити завдання і досягти мети як банківської діяльності, так і її безпеки. Ефективно діючі норми права покликані закріпити такі правові засоби, які б дозволили нейтралізувати негативні фактори та посилити дію позитивних.

У загальному вигляді засобами забезпечення банківської діяльності слід визнати визначені нормами адміністративного, фінансового та інформаційного права правові явища, якими забезпечується досягнення мети та отримання результату банківської діяльності. Вони нібито складають інструментальну частину цієї діяльності і застосовуються для